

Maciej Popławski

Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu

NAPŁYW KAPITAŁU NIEMIECKIEGO DO POLSKI I JEGO ROZMIESZCZENIE NA DOLNYM ŚLĄSKU (1989-2004)

1. Wstęp

Uwarunkowania społeczno-ekonomiczne, polityczne, a także pozycja Polski w świecie sprawiły, że jej rozwój gospodarczy został trwale zdeterminowany napływem kapitału zagranicznego. Wyznacza on dynamikę i kierunki wzrostu gospodarczego, a także sprzyja modernizacji poziomu technicznego gospodarki. Cechom pozytywnym towarzyszą jednocześnie skutki negatywne w postaci powstawania sprzeczności między interesami gospodarki kraju a celami inwestorów zagranicznych, czego przejawem jest zmienność trwałości powiązań w zależności od koniunktury światowej.

Województwo dolnośląskie wyróżnia się specyficznym klimatem ekonomicznym i społecznym. Tempo dokonujących się tu przemian, proaktywna polityka ekonomiczna regionu określona w strategii jego długofalowego rozwoju, rozwinięte środowisko otoczenia biznesu, infrastruktura transportu i łączności, przygraniczne położenie, bliskość państw UE, a obecnie i członkostwo Polski w UE, korzystne warunki prowadzenia działalności gospodarczej, rozległa sieć kontaktów handlowych oraz cechy rynku pracy stanowią o wysokiej atrakcyjności inwestycyjnej regionu dolnośląskiego [14, s. 459-474]. Z gospodarczego punktu widzenia największe znaczenie mają: koszt czynnika pracy, położenie geograficzne, tradycja inwestowania, perspektywy rozwojowe regionu, sprzyjająca inwestycjom infrastruktura oraz polityka państwa [2, s. 135-136; 4; 12, s. 74, 80; 17, s. 59]. Potwierdzają to w pełni wyniki ekonomiczne podmiotów gospodarczych z udziałem kapi-

tału zagranicznego funkcjonujących w województwie. Według danych GUS w 2003 r. w województwie istniały 30 5543 podmioty gospodarcze. Spośród nich 4939 posiadało udział kapitału zagranicznego, w tym 61% to kapitał niemiecki, dlatego jedną z najbardziej znaczącej wiedzy o funkcji kapitału zagranicznego dla rozwoju Dolnego Śląska jest określenie funkcji kapitału niemieckiego [6; 17].

2. Proces napływu niemieckich BIZ do Polski na tle inwestycji innych krajów w okresie transformacji systemowej

W okresie transformacji systemowej można wyróżnić trzy zasadnicze etapy napływu kapitału zagranicznego: **I – 1989-1993**: nasilenie napływu kapitału międzynarodowego, **II – 1994-2000**: natężenie napływu kapitału zagranicznego pod wpływem prywatyzacji, koniunktury światowej i **III – 2001-2003**: osłabienie koniunktury napływu BIZ do Polski.

W stosunkach polsko-niemieckich z kolei również można wyróżnić kilka etapów związanych z inwestowaniem kapitału niemieckiego w Polsce [17, s. 84-85]: **I – 1976-1985**: napływ kapitału rodzinnego, zakładanie firm polonijnych przez Niemców z RFN mających pochodzenie polskie; **II – 1986-1989**: zakładanie małych spółek polsko-niemieckich, funkcjonujących w oparciu o prywatny kapitał zachodnioniemiecki osób fizycznych, a także osobiste powiązania partnerów; **III – 1990-1991**: inwestycje kapitału niemieckiego średniej wielkości, głównie firm współpracujących z polskimi partnerami, z reguły z firmami państwowymi; **IV – 1992-2004**: duże inwestycje niemieckie z udziałem znanych, międzynarodowych firm niemieckich o wartości 1 mln USD i więcej.

Charakterystyczną cechą zachodnioniemieckich inwestycji lokowanych w Polsce do końca lat 80. była wyraźna przewaga inwestycji osób fizycznych, tworzących spółki rodzinne [17, s. 85]. Na początku lat 90. dynamika napływu niemieckich inwestycji do Polski uległa obniżeniu, ale już w 1992 r., przełomowym dla niemieckiej aktywności gospodarczej w Europie Środkowo-Wschodniej, inwestycje zaczęły stopniowo rosnąć i nabierać tempa. Polska pozostawała na trzecim miejscu po Węgrzech, gdzie inwestycje niemieckie stanowiły 15,3% ogółu zainwestowanego kapitału zagranicznego, oraz po Czechach, gdzie liczba ta wyniosła 31,5% ogółu inwestycji [21, s. 35]. Proces prywatyzacji gospodarki Polskiej był w okresie transformacji jednym z ważniejszych obszarów aktywności inwestorów zagranicznych, w tym też niemieckich. Inwestorzy zagraniczni otrzymali prawo uczestniczenia w prywatyzacji dzięki przepisom ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych z 1990 r. Utworzono wiele instytucji wspierających polsko-niemiecką współpracę gospodarczą – m.in. PAIZ (obecnie PAIiZ), Polsko-Niemiecką Izbę Przemysłowo-Handlową (Deutsch-Polnische Industrie- und Handelskammer) w Warszawie, Polsko-Niemieckie Towarzystwo Wspierania Gospodarki SA (Deutsch-Polnische Wirtschaftsförderungsgesellschaft AG) w Gorzowie

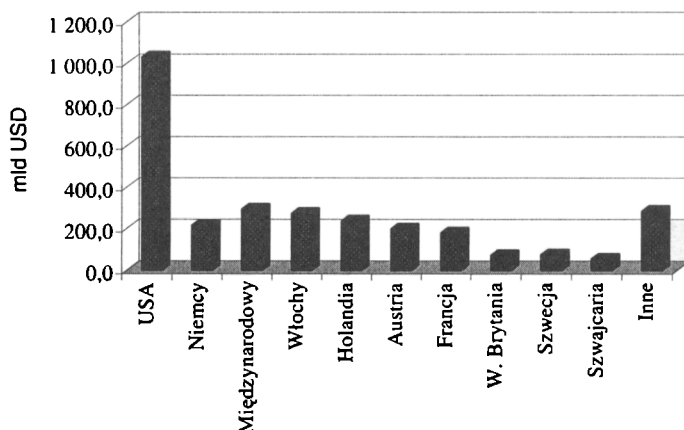
Wielkopolskim, Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej (Stiftung für Deutsch-Polnische Zusammenarbeit) w Warszawie.

W procesie napływu kapitału zagranicznego do Polski w okresie transformacji systemowej zaszły istotne zmiany w jego strukturze¹. Prawie 42 mld USD, jakie napłynęły w formie BIZ z UE w latach 1989-2003, świadczą o niewątpliwej dominacji inwestorów unijnych w Polsce, w tym niemieckich. Obecnie dominują inwestorzy pochodzący z Francji, Holandii i USA, Niemcy znajdują się na czwartej pozycji.

Tabela 1. Struktura kapitału zagranicznego w Polsce (według kraju pochodzenia inwestora pod koniec poszczególnych etapów w mln USD)

1993		2000		2003	
USA	1 028,0	Francja	7 901,0	Francja	12 528,9
Międzynarodowy	290,0	USA	7 350,3	Holandia	8 906,4
Włochy	270,0	Niemcy	5 903,7	USA	8 285,6
Holandia	233,0	Holandia	4 224,9	Niemcy	7 952,5
Niemcy	212,0	Włochy	3 417,6	Włochy	3 711,3
Austria	195,0	Międzynarodowy	2 296,7	W. Brytania	3 542,5
Francja	177,0	W. Brytania	2 181,1	Szwecja	3 033,2
W. Brytania	68,0	Szwecja	2 027,8	Międzynarodowy	2 176,0
Szwecja	71,0	Korea Płd.	1 617,4	Dania	1 903,7
Szwajcaria	51,0	Rosja	1 286,4	Korea Płd.	1 471,8
Inne	281,0	Inne	8 110,3	Inne	10 948,4
UE	1 277,0	UE	25 656,1	UE	41 578,5

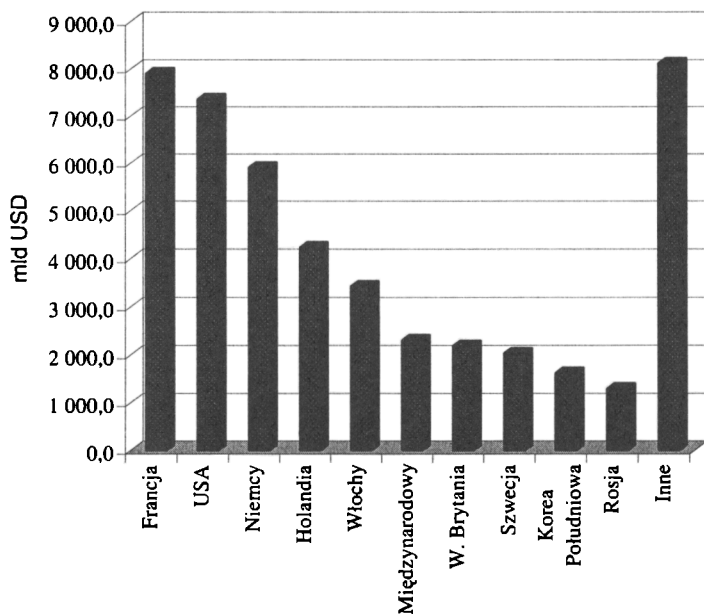
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PAIiIZ.



Rys. 1. BIZ w Polsce według kraju pochodzenia inwestora w 1993 r. (w mld USD)

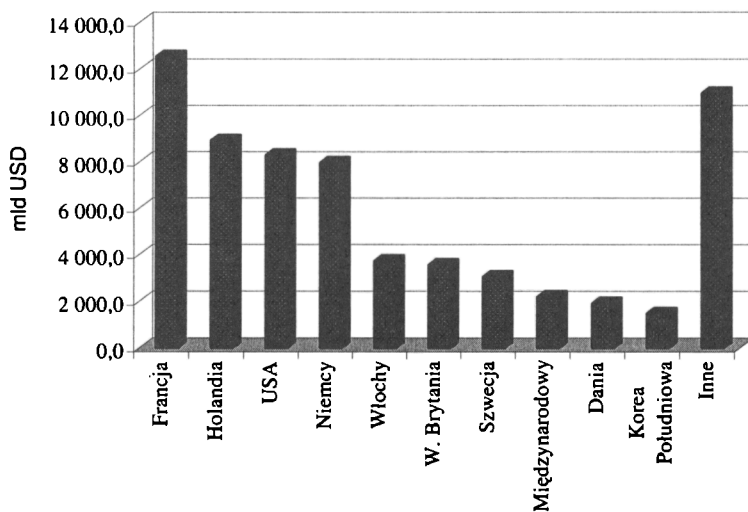
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PAIiIZ.

¹ Opracowanie własne na podstawie danych PAIiIZ 1993-2004 oraz [15, s. B1].



Rys. 2. BIZ w Polsce według kraju pochodzenia inwestora w 2000 r. (w mld USD)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PAIiIZ.



Rys. 3. BIZ w Polsce według kraju pochodzenia inwestora w czerwcu 2003 r. (w mld USD)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PAIiIZ.

3. Proces napływu niemieckich BIZ na Dolny Śląsk w okresie transformacji systemowej

3.1. Podregion jeleniogórsko-walbrzyski (byłe województwo jeleniogórskie i walbrzyskie 1989-1998)

Byłe województwo jeleniogórskie

Od 1991 r. można zauważyć pierwsze oznaki zainteresowania ze strony przedsiębiorców niemieckich w zakresie nawiązywania współpracy handlowej i kapitałowej z firmami z obszaru województwa jeleniogórskiego. W Zittau powołano euroregion Nysa (9 niemieckich i 5 czeskich powiatów, wszystkie 42 gminy z województwa jeleniogórskiego, a także 2 gminy z zielonogórskiego) [17, s. 134, 135].

Na koniec 1993 r. w systemie REGON na obszarze województwa zarejestrowane były 244 podmioty z udziałem zagranicznym, w tym 65 spółek z udziałem kapitału niemieckiego. W przypadku spółek niemieckich występowało znaczne rozproszenie branżowe, przy czym prawie 12,5% tych firm zainwestowało w przemyśle drzewnym. Kapitał zakładowy spółek niemieckich wyniósł 14,9 mln zł. Na koniec 1998 r. zaś zainwestowany w województwie kapitał pochodził z 36 krajów, przy czym najliczniej był reprezentowany kapitał niemiecki w 376 podmiotach. W stosunku do 1995 r. oznaczało to wzrost liczby inwestorów niemieckich o 36,70%. Do najbardziej znanych firm należały: HEYE (produkcja form szklarskich) w Pieńsku, Kesting (prefabrykaty betonowe) w Rakowicach Małych, KiZPPS Osiecznica (piaski szklarskie) w Osiecznicy, AJO-Chemitex (produkcja zbiorników i konstrukcji stalowych) w Jeleniej Górze, ZW Wojcieszów (wydobycie wapienia) w Wojcieszowie, „Rauschert-Elektrim-Mysłakowice” (elementy izolacyjne z porcelany i urządzenia elektrotechniczne) w Mysłakowicach, Bader Polska (produkcja pokrowców do samochodów) w Bolesławcu [5, s. 15 i n.].

Byłe województwo walbrzyskie

Do końca 1998 r. w województwie działało co najmniej 70 spółek z udziałem kapitału niemieckiego, reprezentujących wszystkie działy gospodarki według EKD: budownictwo i wyposażenie (31,43%), handel wewnętrzny i zagraniczny (12,86%), przemysł metalowy i maszynowy oraz chemiczny i tworzyw sztucznych (7,14%), transport i spedycję (5,71%), rolno-spożywczy oraz włókienniczy i skórzaný (4,28%), drzewny i papierniczy, elektrotechniczny, środków transportu, wydobywczy oraz szklarski i ceramiczny (po 2,86%), energetykę i hutnictwo oraz precyzyjny i optyczny (po 1,43%). Do najbardziej znanych firm należały: Zakłady Bobo-Montana w Piławie Górnej (produkcja odzieży), Interminerglass w Wałbrzychu (wyroby szklane dla budownictwa), Melafir (wydobycie kamienia budowlanego) w Czarnym Borze, GEA Klimator (urządzenia klimatyzacyjne) w Świebodzicach, Howell (hutnictwo) w Szczawnic Zdroju [5, s. 15 i n.].

3.2. Podregion legnicki (byłe województwo legnickie 1989-1998)

W 1994 r. firma Mercus Sp. z o.o. podwoiła swój kapitał założycielski. Po przeszło dwóch latach istnienia pierwsza w KGHM spółka typu *joint venture* z udziałem kapitału niemieckiego była jedną z największych firm handlowych w województwie [3, s. 4]. W 1998 r. zakończono negocjacje w sprawie inwestycji Volkswagena na terenie LESS – budowy fabryki za 250 mln DEM, produkującej silniki i wytwarzającej fotele samochodowe [20, s. 3]. W tym samym roku wydano zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej Volkswagen Motor Polska oraz Sitech. Volkswagen zamierzał zainwestować co najmniej 150 mln DEM w zakład produkujący najnowocześniejsze na świecie silniki Diesla i zatrudnić 720 osób [10, s. 6].

Do końca 1998 r. w województwie działało co najmniej 36 spółek z udziałem kapitału niemieckiego, reprezentujących wszystkie działy gospodarki według EKD: budownictwo i wyposażenie (19,44%), handel wewnętrzny i zagraniczny (13,89%), przemysł drzewny i papierniczy (11,11%), środków transportu, metalowy i maszynowy, transport i spedycję (po 8,33%), rolno-spożywczy, włókienniczy i skórzaný (po 5,55%), chemiczny i tworzyw sztucznych (2,78%). Do najbardziej znanych spółek z udziałem kapitału niemieckiego należały: Mercus (handel hurtowy i detaliczny, krajowy i zagraniczny), Lubinex (produkcja odzieży dżinsowej) i Viessmann (urządzenia ciepłownicze) w Lubinie, Zakmet (hutnictwo) w Polkowicach, BTS Dachkeramik (dachówki ceramiczne) w Kunicach, Klosters-Podgrodzie (cement) w Raciborowicach, Sieper (produkcja zabawek) w Złotorzy, Polmet (produkcja części precyzyjnych) w Głogowie.

3.3. Podregion wrocławski (byłe województwo wrocławskie 1989-1998)

Pod koniec 1998 r. 8 firm z udziałem kapitału niemieckiego stanowiło najliczniejszą grupę wśród 30 największych spółek typu *joint venture*. Na kolejnych miejscach znaleźli się inwestorzy reprezentujący: Szwajcarię – 4, Holandię i Wielką Brytanię – 3, Austrię i Liechtenstein – po 2. Pod względem wielkości zainwestowanego kapitału pierwsze miejsce zajmowały spółki z udziałem kapitału brytyjskiego (28,7 mln USD). Kolejne lokaty zajmowały spółki inwestorów z: Australii (16,5 mln USD), Niemiec (9 mln USD), Szwajcarii (7,8 mln USD), Jugosławii (6,3 mln USD), USA (4,4 mln USD), Holandii (4,1 mln USD), Liechtensteinu (3,8 mln USD), Rosji (1,8 mln USD), Austrii (1,7 mln USD), Kanady (1,4 mln USD), Danii (1,3 mln USD), Czech (845 tys. USD), Norwegii (767 tys. USD).

Według danych GUS do końca 1998 r. na terenie byłego województwa wrocławskiego zarejestrowano ogółem 5480 spółek prawa handlowego, w tym: 251 SA (30 z udziałem kapitału zagranicznego) oraz 5174 Sp. z o.o. (1782 z udziałem

kapitału zagranicznego). Stosunek liczby spółek z udziałem kapitału zagranicznego do ogółu spółek prawa handlowego wyniósł 33,06%. Według informacji GUS, do końca 1998 r. firmy zagraniczne zainwestowały ok. 400-600 mln USD, z czego ponad 370 mln we Wrocławiu. Najczęściej zakładanymi firmami były pochodzące z Niemiec, USA, Francji, Wielkiej Brytanii i Szwecji. Według danych zgromadzonych przez Urząd Wojewódzki we Wrocławiu w 1998 r. obcy kapitał zostawił w całym województwie 150 mln USD, z czego 115 mln USD przypadło na miasto i jego otoczenie.

3.4. Województwo dolnośląskie (1999-2004)

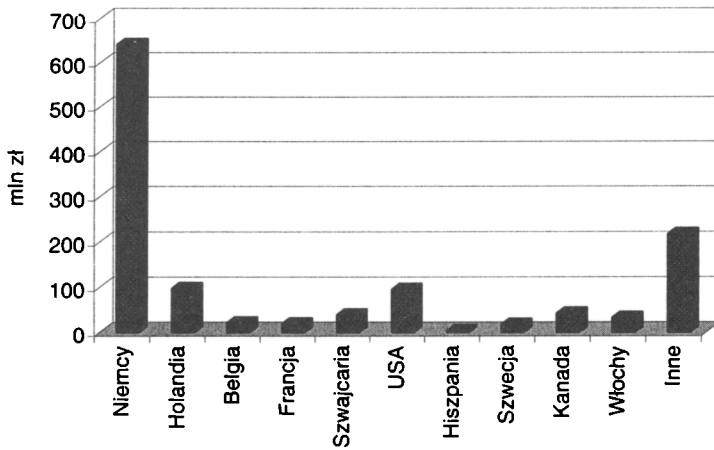
W 1998 r. kapitał zagraniczny ulokowany w dolnośląskich przedsiębiorstwach pochodził z 59 krajów (w 1999 r. z 56). Najwięcej kapitału oraz udziałowców spółek pochodziło z Niemiec. W 1998 r. udział kapitału niemieckiego w ulokowanym na Dolnym Śląsku kapitale zagranicznym ogółem wyniósł 52,6% (640,4 mln zł). Kapitał ten pochodził od 1046 udziałowców, a ulokowano go w 805 spółkach, natomiast w 1999 r. wartość kapitału z tego kraju wyniosła 1965,8 mln zł, tj. 58,1% kapitału ogółem. Pochodził on od 1158 udziałowców, a ulokowany był w 878 spółkach. Udział zainwestowanego kapitału niemieckiego w kraju wyniósł nieco powyżej 20%, natomiast największy był udział kapitału holenderskiego (24%, który w 54% zlokalizowany był w woj. mazowieckim).

Spółki z kapitałem niemieckim zlokalizowane na terenie Dolnego Śląska koncentrowały ponad 18% wartości kapitału niemieckiego ogółem w Polsce; większy udział wystąpił tylko w woj. mazowieckim (ponad 30% wartości kapitału niemieckiego ogółem).

Pod względem wartości zaangażowanego kapitału w 1998 r., kolejna po Niemczech była Wielka Brytania – 134,1 mln zł, pochodzącego od 23 udziałowców i ulokowanego w 23 spółkach. W dalszej kolejności była Holandia, która wniosła 96,1 mln zł kapitału pochodzącego od 113 udziałowców, a ulokowanego w 92 spółkach. Niewiele mniej, bo 93,7 mln zł, kapitału wpłynęło z USA (72 udziałowców w 58 firmach). Wartość kapitału pochodzącego z pozostałych krajów nie przekraczała 50 mln zł w skali całego kraju.

W 1999 r. najwięcej kapitału zagranicznego pochodziło (po Niemczech) z Holandii – 379,6 mln zł, od 135 udziałowców w 112 podmiotach. Kolejna była Francja – 305,6 mln zł kapitału ulokowanego w 59 spółkach przez 88 udziałowców, z Wielkiej Brytanii pochodziło 142,9 mln zł od 21 udziałowców, a ulokowany był w 21 podmiotach. Wartość kapitału wniesionego przez 70 udziałowców z USA wyniosła 125,8 mln zł i znalazła się w 57 spółkach. Ponad 100 mln zł pochodziło z Kanady, gdzie 16 udziałowców wniosło 123,1 mln zł do 13 spółek. Powyżej 50 mln zł kapitału zagranicznego w 1999 r. wpłynęło z Belgii, Szwecji i Szwajcarii.

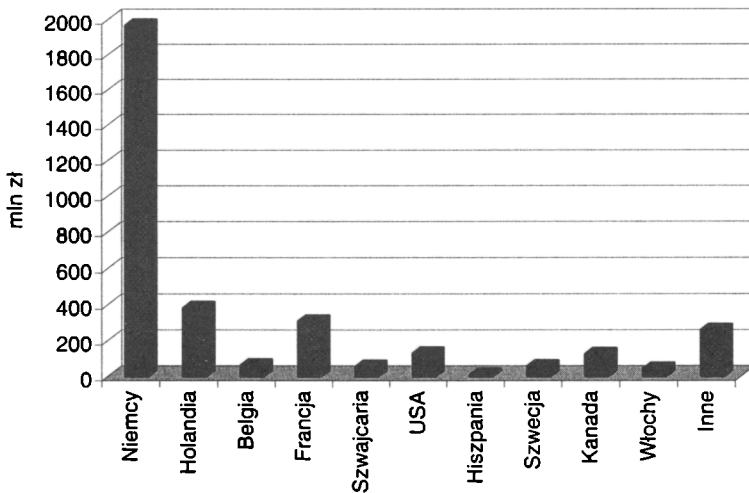
1998



Rys. 4. BIZ na Dolnym Śląsku według kraju pochodzenia inwestora w 1998 r.
(udział w mln zł)

Źródło: [7].

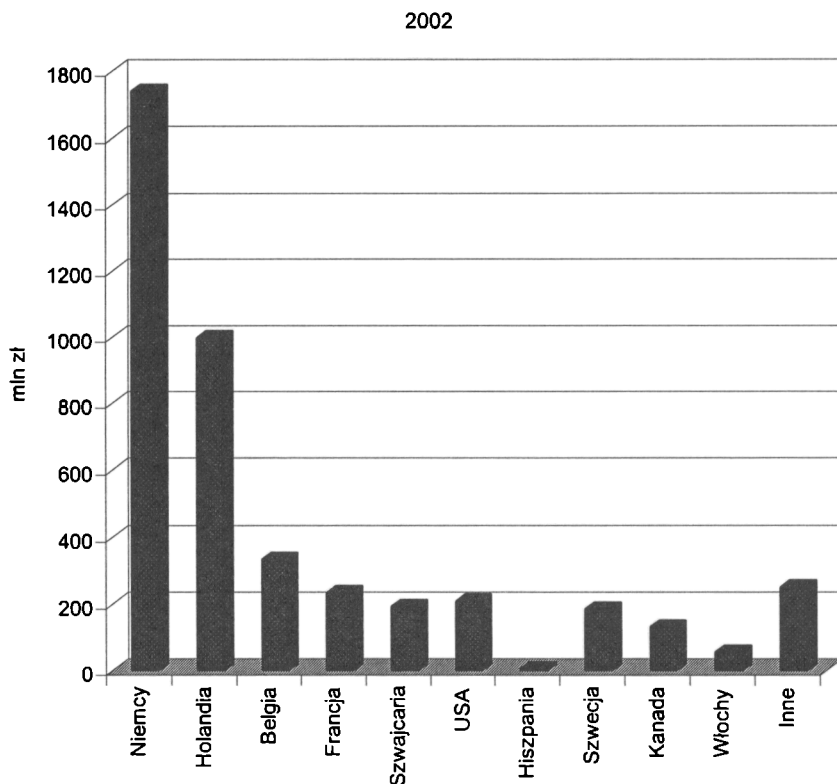
1999



Rys. 5. BIZ na Dolnym Śląsku według kraju pochodzenia inwestora w 1999 r.
(udział w mln zł)

Źródło: [7].

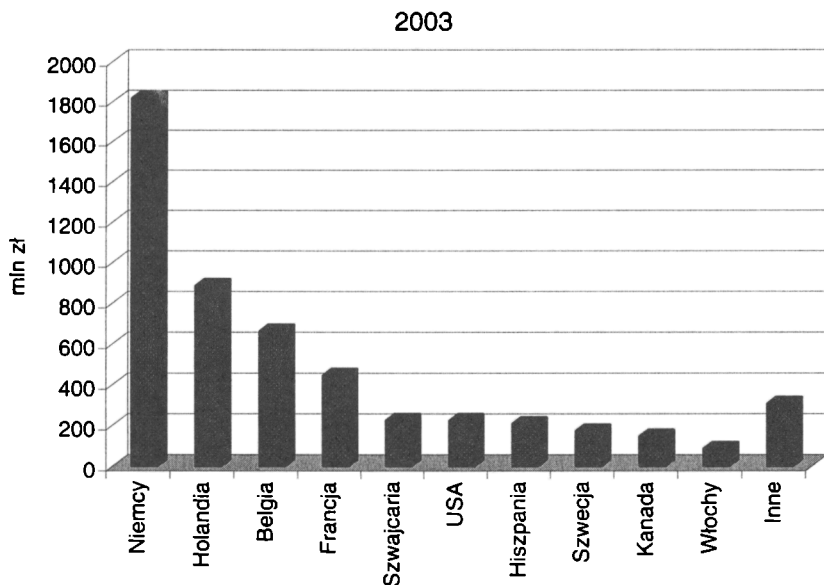
W 2002 r. kapitał zagraniczny spółek pochodził z 58 krajów (w 2003 z 62). Głównymi inwestorami były firmy pochodzące z krajów UE. Wśród unijnych dominowały niemieckie, których udział w kapitale ogółem w 2002 r. stanowił 40,1% (1739,4 mln zł), kapitał ten pochodził od 1145 udziałowców, a ulokowany był w 882 spółkach. W końcu 2003 r. kapitał z Niemiec wyniósł 1815,3 mln zł (35,0%) i pochodził od 1205 udziałowców w 913 spółkach. Pod względem wartości zaangażowanego kapitału kolejne miejsca jako inwestorzy zajmowały firmy pochodzące z Holandii, których kapitał w 2002 r. w wysokości 996,3 mln zł (23,0%) pochodził od 184 udziałowców w 145 spółkach.



Rys. 6. BIZ na Dolnym Śląsku według kraju pochodzenia inwestora w 2002 r.
(udział w mln zł)

Źródło: [18].

W 2003 r. w strukturze zainwestowanego kapitału według kraju pochodzenia zaszły istotne zmiany: nadal dominował kapitał niemiecki – 62%, 12% to kapitał holenderski, 9,6% - francuski, natomiast angielski – 4,5%.



Rys. 7. BIZ na Dolnym Śląsku według kraju pochodzenia inwestora w 2003 r.
(udział w mln zł)

Źródło: [18].

Do roku 2004 w ogólnej liczbie spółek z udziałem kapitału zagranicznego aż 86,2% stanowiły spółki z kapitałem pochodzącym z krajów Unii Europejskiej.

4. Struktura niemieckich BIZ na Dolnym Śląsku według wybranych rodzajów działalności

W ciągu ostatnich 5 lat Dolny Śląsk stał się regionem z największą liczbą zakładów branży motoryzacyjnej w Polsce. Województwo stało się prawdziwym zagłębiem motoryzacyjnym. Volkswagen zainwestował w Polkowicach, Toyota w Wałbrzychu, Bosch Układy Hamulcowe w Mirkowie, a Volvo i WABCO we Wrocławiu.

W Miliczu zlokalizowana jest firma Brökelman – produkcja kotłów, wanien, pras, ład oraz mebli dla przemysłu spożywczego. W podoławskich Stanowicach działa firma Bahlsen, gdzie mieści się główny zakład produkcji chipsów, obsługujący Europę Wschodnią.

W dolnośląskim produkuje się 79% krajowej produkcji dachówek ceramicznych. Działająca na Dolnym Śląsku firma Röben Ceramika Budowlana jest największym producentem cegieł klinkierowych i dachówek ceramicznych w Polsce.

Tabela 2. Inwestorzy niemieccy na Dolnym Śląsku (inwestycje powyżej 1 mln USD)

Lp.	Nazwa firmy	Branża EKD	Kap. zakł. (w USD)
1	„Adtranz” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	
2	SCA Hygiene Product sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	
3	Volksbank-leasing Polska SA	Pośrednictwo finansowe	
4	„Raab Karcher Materiały Budowlane” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	8 890 689
5	Zakłady Elektroniczne „Elwro” SA	Działalność produkcyjna	8 505 360
6	„Klosters” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	3 624 544
7	„SDT Co. Ltd” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	1 969 185
8	„Deitermann-Polska” sp. z o.o.	Handel hurtowy i detaliczny	1 959 427
9	Wrocławskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania sp. z o.o.	Pozostała działalność usługowa komunalna, socjalna i indywidualna	1 860 699
10	„Dyckerhoff Transportbeton Wrocław” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	1 849 313
11	„Grupa Phoenix” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	1 716 552
12	„Vogel Burda Communications” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	1 642 453
13	„SPB Polska” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	1 611 249
14	„Johannes Beese Polonia” sp. z o.o.	Handel hurtowy i detaliczny	1 596 460
15	„Schworer Polska” sp. z o.o.	Budownictwo	1 460 307
16	„Ilwro Joint Venture” sp. z o.o.	Budownictwo	1 415 512
17	„Thyssen Schulte” (Polska) sp. z o.o.	Handel hurtowy i detaliczny	1 360 079
18	„C+P Systemy Meblowe” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	1 356 944
19	„TBG Wrocław” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	1 328 509
20	„Bickhardt Bau” sp. z o.o.	Budownictwo	1 297 828
21	„Consoft” sp. z o.o.	Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	1 196 421
22	„Hammilton” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	1 194 083
23	Przedsiębiorstwo Handlowe „Activa-Brugman” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	1 086 503
24	„Roplasto Polska” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	1 049 421
25	„WPRI – BET” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	1 039 627
26	„Żywiecka Grupa Inwestycyjna” sp. z o.o.	Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	1 037 911
27	„Investo” sp. z o.o.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo	1 027 058
28	Burda Polska sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	1 020 508
29	„Hofmann Wrocław” sp. z o.o.	Działalność produkcyjna	1 008 734

Źródło: PAIiZ 2005.

W województwie istnieje dobrze rozwinięta sieć usług finansowych. Swoje centrale we Wrocławiu mają cztery banki, na Dolnym Śląsku jest 218 oddziałów

banków komercyjnych, 95 filii oraz 126 ekspozytur. Ponadto działalność prowadzi 106 banków spółdzielczych. Wielomilionowe inwestycje poczynił niemiecki Bayerische Hypo und Vereinsbank AG.

Tabela 3. Wykaz znaczących niemieckich firm funkcjonujących w branży motoryzacyjnej na Dolnym Śląsku w 2004 r.

Nazwa firmy	Lokalizacja
Volkswagen Motor Polska	Polkowice
Sitech	Polkowice
Bosch Układy Hamulcowe	Wrocław
Grossman	Wałbrzych
Metzeler Automotive Hose	Wałbrzych
Tata – Petri	Wałbrzych
Weber	Legnica
Ronal – Polska	Wałbrzych
ISE Industries Poland	Chocianów

Źródło: PAIiZ 2005.

W ciągu ostatnich 10 lat dynamicznie rozwijał się na Dolnym Śląsku handel detaliczny. Oprócz największych kompleksów sklepowo-usługowych, jak Centrum Bielany, Korona, czy Borek, równie znane są hipermarkety i supermarkety, także z materiałami budowlanymi, jak niemiecki Praktiker, czy Castorama.

5. Zakończenie

Inwestorzy zagraniczni lokalizujący na obszarze Dolnego Śląska swoją działalność i swój kapitał przyczyniają się do wzrostu aktywności działalności regionu. Na tle kraju uwidacznia się stabilizacja liczby spółek z kapitałem zagranicznym w regionie dolnośląskim, ale zwiększa się udział kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym wszystkich spółek w regionie oraz jego dominacja w spółkach zagranicznych, która przekracza 80%. Szybciej przybywa spółek o kapitale powyżej 1 mln USD.

Napływ kapitału zagranicznego, a szczególnie niemieckiego, na obszar Dolnego Śląska w okresie transformacji systemowej należy uznać za korzystny [19, s. 339]. Przyczynił się on do modernizacji gospodarki, a szczególnie sektora usług finansowych i ubezpieczeniowych, w mniejszym stopniu sektorów produkcyjnych, infrastruktury technicznej, wpłynął na wzrost wyposażenia gospodarki regionu w kapitał, w mniejszym stopniu na rozwój nowych technologii i wykorzystania zasobów wytwórczych, sprzyja zwiększeniu konkurencyjności regionu i eksportu, łagodzi bezrobocie. Korzyści oraz niekorzyści wpływu kapitału zagranicznego na rozwój regionu dolnośląskiego zostaną podane konkretyzacji w warunkach integracji z UE, przez

napływ zarówno kapitału prywatnego z tych krajów, jak i kapitału z instytucji UE w ramach funduszy strukturalnych i spójności. Wpływ kapitału zagranicznego na rozwój regionu należy dostrzegać nie tylko z pozycji efektywnościowej, nie mniej istotny jest także proces jego „umiejscowienia się” w regionie, tak jak to uczyniły firmy niemieckie. Przedsiębiorstwa zagraniczne wywierają bowiem presję na wzrost konkurencyjności produkcji, a region jest zainteresowany zwiększeniem konkurencyjności zlokalizowanych na nim przedsiębiorstw. Neologizm „lokalizacja” (*global + local*) oznacza, że z jednej strony firmy funkcjonują w przestrzeni światowej, z drugiej natomiast wykorzystują specyfikę zasobów lokalnych [13, s. 133]. Firmy z kapitałem zagranicznym dążą do nawiązywania kontaktów ze środowiskiem lokalnym, władzami regionu, uczestniczą w zaspokajaniu potrzeb środowiska lokalnego, kształceniu pracowników, uczestniczą w akcjach charytatywnych itp. Nie są to jeszcze postawy powszechne, niemniej jednak znaczna część firm dąży do zacieśniania tego rodzaju współdziałania ze środowiskiem działalności gospodarczej. Firmy z kapitałem zagranicznym tak działające w regionach określa się jako firmy obywatelskie (*corporate citizenship*). W ten sposób przenoszą one wzorce działania z krajów wysoko rozwiniętych, przyjmując postawę dostosowawczą, zgodną z żywotnymi interesami firmy w środowisku lokalnym [1].

Literatura

- [1] Bąk M., Kulawczuk P., *Wpływ inwestycji zagranicznych na gospodarkę Polski*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa 1996.
- [2] Dobrodziej E., *Kapitał zagraniczny w Polsce*, Oficyna Wydawnicza Ośrodka Postępu Organizacyjnego, Bydgoszcz 1999.
- [3] Dybalska W., *Zyskowny Merkur*y, „Gazeta Dolnośląska” 14-15.05.1994, nr 111.
- [4] Dziemianowicz W., *Kapitał zagraniczny a rozwój regionalny i lokalny w Polsce*, EUROREG UW, Warszawa 1997.
- [5] *Firmy zagraniczne w Polsce 1997, Katalog firm działających w Polsce* (II edycja), Warszawa 1996.
- [6] Kalka P. (red.), *Inwestycje niemieckie w zachodnich województwach przygranicznych Polski. Raport z badań*, Instytut Zachodni, Poznań 1997.
- [7] *Kapitał zagraniczny w województwie dolnośląskim w latach 1990-1999*, US we Wrocławiu, Wrocław 2000.
- [8] *Lista największych inwestorów zagranicznych w Polsce*, PAIZ, Warszawa, czerwiec 2000.
- [9] Małachowski W., *Polsko-niemiecka współpraca gospodarcza. Problemy i wyzwania*, [w:] *Polska-Niemcy a transformacja systemowa*, red. W. Małachowski Warszawa 1997.
- [10] Mułek Z., *Wejście Volkswagena*, „Gazeta Dolnośląska” 30.07.1998, nr 177.
- [11] *Rusza Volkswagen*, „Gazeta Dolnośląska” 18.09.1998, nr 219.
- [12] Olesiński Z. (red.), *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce*, PWE, Warszawa 1998.
- [13] Pietrzyk I., *Implikacje globalizacji dla rozwoju terytorialnego*, [w:] *Internacjonalizacja i globalizacja przedsiębiorstwa i gospodarki*, red. J. Rymarczyk, AE, Wrocław 2002.
- [14] Popławski M., *Napływ i funkcja kapitału zagranicznego w rozwoju regionu na przykładzie Dolnego Śląska*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej nr 1023, AE, Wrocław 2004.

- [15] Przybylski M., *Koniec ery wielkich kontraktów*, „Rzeczpospolita: Ekonomia i Rynek”, 26-27 kwietnia 2003.
- [16] Sadowski Z. (red.), *Kapitał zagraniczny w Polsce. Warunki działania*, Bellona, Warszawa 1999.
- [17] Sokołowski A., *Inwestycje niemieckie na Dolnym Śląsku w latach 1990-2000*, Oficyna Wydawnicza Arboretum, Wrocław 2001.
- [18] *Spółki z udziałem kapitału zagranicznego w województwie dolnośląskim w latach 2000-2003*, US we Wrocławiu, Wrocław 2004.
- [19] Sroka J., *Opinie ludności Dolnego Śląska na temat inwestycji kapitału zagranicznego oraz przystąpienia Polski do Unii Europejskiej*, [w:] *Poziomy aktywności Polski w środowisku międzynarodowym*, red. T. Łoś-Nowak, A. Dudek, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Legnicy, Legnica 2002.
- [20] *Strefa Volkswagena*, „Gazeta Dolnośląska” 9.07.1998, nr 159.
- [21] Szromnik A., *Kapitał niemiecki w Polsce. Warunki podejmowania wspólnych przedsięwzięć gospodarczych*, Wyd. Fundacji im. Friedricha Eberta, Warszawa 1992.

THE GERMAN CAPITAL INFLOW PROCESS TO POLAND AND ITS LOCATION IN LOWER SILESIA (1989-2004)

Summary

The article presents the German foreign direct investments inflow process to Poland against the background of other countries investments during the transformation process. The structure of the foreign capital in Poland and in Lower Silesia was presented (according to the origin country at the end of the particular stage in millions USD). The process of the German foreign direct investments inflow to Lower Silesia during the transformation process was shown for the Jeleniogórsko-Wałbrzyski, Legnicki and Wrocławski subregions, (1989-1998) as well as Lower Silesia voivodship (1999-2004).